

III

(Akty przygotowawcze)

EUROPEJSKI KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

470. SESJA PLENARNA W DNIACH 15 I 16 MARCA 2011 R.

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie: Roczna wizja wzrostu gospodarczego: wsparcie całościowej odpowiedzi UE na kryzys

COM(2011) 11 wersja ostateczna

(2011/C 132/06)

Sprawozdawca generalny: **Michael SMYTH**

Dnia 12 stycznia 2011 r. Komisja Europejska, działając na podstawie art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie:

Roczna wizja wzrostu gospodarczego: wsparcie całościowej odpowiedzi UE na kryzys

COM(2011) 11 wersja ostateczna.

Dnia 18 stycznia 2011 r. Prezydium Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego powierzyło przygotowanie opinii w tej sprawie Komitetowi Sterującemu ds. Strategii „Europa 2020”.

Mając na względzie pilny charakter prac, na 470. sesji plenarnej w dniach 15–16 marca 2011 r. (posiedzenie z 15 marca) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny wyznaczył Michaela Smytha na sprawozdawcę generalnego oraz stosunkiem głosów 164 do 8 – 7 osób wstrzymało się od głosu – przyjął następującą opinię:

CZĘŚĆ I ROCZNA WIZJA WZROSTU GOSPODARCZEGO NIE WYKORZYSTUJE OKAZJI DO PRZEDSTAWIENIA PROPOZYCJI POLITYCZNYCH BEZPOŚREDNIO UKIERUNKOWANYCH NA INTELIGENTNY I ZRÓWNOWAŻONY WZROST, SPRZYJAJĄCY WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU

1. Komitet w pełni popiera Strategię „Europa 2020”, a także postępy na drodze do koordynacji polityki fiskalnej *ex ante* w ramach europejskiego okresu oceny (tzw. europejskiego semestru). Wyraża także nadzieję, że przynajmniej w odniesieniu do krajów strefy euro aktualne wnioski legislacyjne dotyczące koordynacji europejskiej polityki gospodarczej będą pierwszym krokiem w kierunku prawdziwej wspólnej polityki gospodarczej i pełnej koordynacji polityki budżetowej.

2. Komitet jest zaniepokojony alarmującą tendencją w dyskusjach na temat zarządzania gospodarczego w Europie polegającą na skupianiu się na ograniczonych i niezbyt konkretnych propozycjach międzyrządowych zamiast na metodzie wspólnotowej.

3. Dlatego też Komitet zachęca Komisję Europejską do wparcia integracji europejskiej poprzez przedstawienie śmiałych, zrównoważonych i zintegrowanych propozycji, które pomogą Europie wejść na drogę inteligentnego i zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, w duchu nadal młodej strategii „Europa 2020”.

4. W tym kontekście Komitet podkreśla, że roczna wizja wzrostu gospodarczego powinna odgrywać bardzo ważną rolę, co jest konieczne, by dokonać postępów w zakresie kompleksowej reformy polityki w państwach członkowskich i na szczeblu europejskim. Komitet pozytywnie ocenia wybór całościowej formuły sprawozdania przez Komisję – obejmuje ono 10 priorytetów wymienionych w ramach 3 dużych tytułów, co umożliwi precyzyjną dyskusję na temat odpowiednich kwestii.

5. Komitet wyraża jednak ubolewanie, że w tej pierwszej rocznej wizji wzrostu gospodarczego Komisja Europejska nie wykorzystwała okazji do kontynuacji ducha strategii „Europa 2020” pod względem ukierunkowania na inteligentny i zrównoważony wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, a zamiast tego skupiła się w ograniczonym zakresie

na konsolidacji fiskalnej, w połączeniu z propozycjami dotyczącymi rynków pracy, które często są niedostatecznie wyważone i nie uwzględniają europejskiego wymiaru jednolitego rynku z jego przyszłościowymi motorami wzrostu.

6. W odniesieniu do konsolidacji fiskalnej, Komitet wyraża ubolewanie, że propozycje konsolidacji skupiają się wyłącznie na wydatkach, a dodatkowa propozycja dotyczy ewentualnego rozważenia szerszej bazy podatków pośrednich w niektórych państwach członkowskich. Zważywszy, że aktualny kryzys długu publicznego miał swój początek w kryzysie finansowym i trzeba było zmobilizować ogromne publiczne wsparcie finansowe w celu zapobieżenia, by sektor ten spowodował załamanie całego systemu, Komitet oczekiwał szeregu propozycji dotyczących uzyskania wkładu sektora finansowego w pomoc w przywróceniu budżetów publicznych na właściwą drogę. Ponadto konkretne i ambitne propozycje dotyczące kontroli rynków finansowych są warunkiem wstępnym tworzenia zaufania i uniknięcia dalszych zakłóceń.

7. Komitet podkreśla, że konsolidacja budżetów publicznych bez wystarczającej stopy wzrostu gospodarczego będzie niemożliwa. Wyraża ubolewanie, że Komisja nie określiła scenariusza wzrostu pozwalającego maksymalnie wykorzystać potencjał jednolitego rynku, lecz koncentruje się zamiast tego na rygorystycznej konsolidacji jako *koniecznym warunku* wzrostu. Znacznie większą uwagę należy poświęcić motorom wzrostu, które umożliwią państwom członkowskim konsolidację budżetową, a jednocześnie dalsze podążanie zrównoważoną ścieżką zrównoważonego wzrostu. W tym celu zdaniem Komitetu konieczny jest wyważony zestaw środków polityki makroekonomicznej, łączący w sposób zrównoważony politykę gospodarczą zorientowaną na popyt i zorientowaną na podaż; powinien on stanowić integralny element każdej przyszłościowej strategii gospodarczej. W ramach tego państwa członkowskie z nadwyżkami na rachunku obrotów bieżących powinny być zachęcane do kontynuacji pro-wzrostowego podejścia i do rozwiązania problemu braku popytu wewnętrznego.

8. Zorientowane na przyszłość podejście do rynków pracy, reformy emerytalnej, bezrobocia i *flexicurity* będzie opierać się na tworzeniu zrównoważonych miejsc pracy, nowych możliwości zatrudnienia, wykorzystaniu potencjału nowych sektorów gospodarczych oraz czystej energii. EKES uważa, że dialog społeczny odgrywa kluczową rolę we wszelkiej polityce związanej z rynkiem pracy. Systemy zabezpieczenia społecznego są również bardzo ważne jako automatyczne mechanizmy stabilizacji społecznej i gospodarczej, które wspierają rozwój i produktywność, zmniejszają ubóstwo i promują spójność społeczno-gospodarczą, co jest konieczne do uzyskania wsparcia opinii publicznej dla integracji europejskiej. W kontekście inteligentnego i zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, ważne jest oparcie się na tych kluczowych kwestiach, które są podstawą europejskiej społecznej gospodarki rynkowej. Dlatego też Komitet stanowczo stwierdza, że propozycje Komisji skierowane do

państw członkowskich, wyraźnie sprzeczne z ich systemami negocjacji zbiorowych i praktyką w zakresie bezpieczeństwa zatrudnienia, są zupełnie nie na miejscu.

9. Ponadto EKES jest zdania, że Komisja Europejska powinna sprecyzować swoje stanowisko w odniesieniu do kwot i obowiązkowego członkostwa, które dotyczą niektórych sektorów. Należałoby odróżnić to, co wynika z zakresu usług publicznych oraz usług świadczonych w interesie ogólnym i nie ma charakteru dyskryminacyjnego, od tego, co mogłoby stanowić prawdziwe przeszkody dla potencjału jednolitego rynku. Jeżeli chodzi o przepisy dotyczące handlu, należy również dobrze przeanalizować ich skutki w dziedzinie zatrudnienia w sektorze i zastosować zasadę pomocniczości w kwestiach takich jak podział na strefy czy godziny otwarcia, które muszą uwzględniać przede wszystkim warunki lokalne, kulturowe, klimatyczne itp.

10. Jednocześnie Komitet uważa, że w dokumencie nie poświęcono wystarczającej uwagi europejskiemu potencjałowi wzrostu jednolitego rynku, nie wystarczy bowiem jedynie krótka wzmianka o zasadniczym Akcie o jednolitym rynku przy braku rozwinięcia jego kluczowych aspektów, które stymulują inteligentny i zrównoważony wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, takich jak patenty UE, europejska legitymacja zawodowa, europejskie projekty infrastrukturalne, kredyty transgraniczne, zintegrowane rynki hipoteczne, przedsiębiorczość społeczna i fundusze na rzecz inwestycji społecznych.

11. W dalszej części Komitet przedstawia swoje szczegółowe propozycje dotyczące 10 punktów poruszonych przez Komisję Europejską. W ten sposób ma nadzieję skierować dyskusję w większym stopniu na najważniejsze kwestie.

CZĘŚĆ II: PROPOZYCJE KOMITETU DOTYCZĄCE 10 PUNKTÓW PORUSZONYCH PRZEZ KOMISJĘ EUROPEJSKĄ

1. Rygorystyczna konsolidacja fiskalna

1.1 EKES uważa, że najważniejsze jest przywrócenie równowagi finansów publicznych, unikając jednocześnie ograniczenia popytu, co doprowadziłoby do dalszych deficytów spychających gospodarkę europejską w spiralę recesji.

1.2 EKES zaleca, by przez wzgląd na powodzenie europejskiego planu naprawy gospodarczej wdrożono plany zmniejszenia długu publicznego w sposób sprzyjający ożywieniu gospodarczemu oraz zgodny z celami społecznymi i dotyczącymi zatrudnienia, wyznaczonymi w strategii „Europa 2020”⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie konsekwencji kryzysu związanego z długiem publicznym dla sprawowania rządów w UE, Dz.U. C 51 z 17.2.2011, s.15.

1.3 Trzeba poszerzyć podstawę wymiaru opodatkowania w państwach członkowskich, zwłaszcza poprzez zamknięcie rajów podatkowych, zniesienie konkurencji podatkowej i podjęcie kroków na rzecz walki z uchylaniem się od płacenia podatków i z oszustwami ⁽²⁾.

1.4 Obciążenia podatkowe należy przesunąć w kierunku nowych źródeł dochodu, takich jak podatki od transakcji finansowych, opodatkowanie energii, podatki nakładane na instytucje finansowe, podatki od emisji CO₂ (po reorganizacji rynku handlu emisjami) itp. Takie opodatkowanie zmniejszyłoby presję na budżety publiczne i pomogło przekierować środki na zrównoważone inwestycje w gospodarce realnej. Mogłoby to także pomóc w zapewnieniu nowych zasobów własnych dla budżetu Unii Europejskiej ⁽³⁾. Podatek od transakcji finansowych oznacza także, że sektor finansowy spłaci część otrzymanych dotacji publicznych ⁽⁴⁾.

1.5 EKES jest zdania, że przeciwwagą dla sankcji powinno być większe poczucie solidarności europejskiej w zakresie zarządzania długami publicznymi ⁽⁵⁾.

2. Korekta nierówności makroekonomicznych

2.1 Zdaniem Komitetu wyważony zestaw środków polityki makroekonomicznej, łączący w sposób zrównoważony politykę gospodarczą zorientowaną na popyt i zorientowaną na podaż, powinien stanowić integralny element każdej przyszłościowej strategii gospodarczej. EKES pragnie zwrócić uwagę na konieczność ograniczenia dużych różnic sald obrotów bieżących. EKES życzyłby sobie, aby koordynacja europejskich strategii gospodarczych stanowiła – przynajmniej w krajach strefy euro – pierwszy krok w kierunku prawdziwej wspólnej polityki gospodarczej oraz koordynacji strategii budżetowych ⁽⁶⁾.

2.2 EKES podkreśla rolę czynników pozacenowych, takich jak zróżnicowanie produktów, zaawansowanie technologiczne, jakość wyrobów, jakość usług związanych z produktami (posprzedażnych) itp. w tworzeniu nierówności makroekonomicznych. Należy określić wskaźniki obrazujące ich poziom i zmiany w państwach członkowskich należących do UGW.

2.3 Główną rolę w przezwyciężaniu kryzysu odgrywa odpowiednia polityka płacowa. Patrząc na całość gospodarki, określenie przyrostu płac według danego przyrostu wydajności gospodarki narodowej zapewni równowagę pomiędzy

wystarczającym wzrostem popytu a zachowaniem konkurencyjności cenowej. Partnerzy społeczni muszą się więc starać uniknąć polityki płacowej polegającej na przerzucaniu kosztów na innych (tzw. strategia *beggar-thy-neighbour*) i zamiast tego dostosowywać politykę płacową do wydajności produkcji ⁽⁷⁾.

2.4 Jeśli w ramach ściślejszej koordynacji polityki gospodarczej dochodzi nie tylko do koordynacji polityki fiskalnej i pieniężnej, ale także do wzmocnienia koordynacji polityki płacowej w strefie euro, to należy uszanować niezależność w zakresie zawierania porozumień zbiorowych – określanie przez państwa celów do osiągnięcia w ramach negocjacji zbiorowych czy wręcz narzucanie przez władze państwowe obniżki wynagrodzeń są w tym kontekście nie do przyjęcia i trzeba je odrzucić ⁽⁸⁾.

3. Zagwarantowanie stabilności sektora finansowego

3.1 EKES uważa, że należy zintensyfikować prace nad przygotowaniem pokryzysowego systemu finansowego, który powinien być przejrzysty, oparty na zasadach odpowiedzialności społecznej i etycznej, objęty skuteczniejszą kontrolą i innowacyjny. Musi on także charakteryzować się zrównoważonym wzrostem, zgodnym z resztą systemu gospodarczego, ukierunkowanym na tworzenie wartości w perspektywie średnio- i długoterminowej, tj. trwałym wzrostem ⁽⁹⁾.

3.2 EKES proponuje ułatwienie harmonizacji przepisów krajowych dotyczących ochrony użytkowników produktów i usług finansowych (konsumentów, przedsiębiorstw itd.), bez podważania kompetencji państw członkowskich do zachowania wyższych standardów krajowych. Można by ponadto przewidzieć obecność jednego lub kilku przedstawicieli konsumentów, wskazanych przez partnerów społecznych i stowarzyszenia konsumentów, w europejskich organach nadzoru (aktualnie europejskim systemie organów nadzoru finansowego – ESFS) ⁽¹⁰⁾.

3.3 EKES proponuje promowanie systemu sporządzania informacji finansowych w szerokim tego słowa znaczeniu poprzez wspieranie wielości podmiotów i opracowywania nowych zasad mających na celu większą przejrzystość i skuteczność metod dokonywania oceny, szczególnie w przypadku instrumentów pochodnych ⁽¹¹⁾.

⁽²⁾ Zob. broszura EKES-u pt. „Program dla Europy: propozycje społeczeństwa obywatelskiego”, CESE 593/2009, Fiche 1, punkt 2.

⁽³⁾ Dalsze propozycje polityczne dotyczące opodatkowania można znaleźć w punkcie 8.

⁽⁴⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie podatku od transakcji finansowych, Dz.U. C 44 z 11.2.2011, s. 81.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 51 z 17.2.2011, s. 15, op. cit.

⁽⁶⁾ Zob.: opinia EKES-u: *Strategia lizbońska po 2010 r.*, Dz.U. C 128 z 18.5.2010, s. 3, i *Ożywienie gospodarcze: aktualna sytuacja i konkretne inicjatywy*, Dz.U. C 48 z 15.2.2011, s. 57.

⁽⁷⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie wyników szczytu w sprawie zatrudnienia, Dz.U. C 306 z 16.12.2009, s. 70.

⁽⁸⁾ Zob.: opinia EKES-u w „sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Banku Centralnego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów Wzmocnienie koordynacji polityki gospodarczej w interesie stabilności, wzrostu gospodarczego i zatrudnienia – Narzędzia na rzecz silniejszego zarządzania gospodarczego w UE”, Dz.U. C 107 z 6.4.2011, s. 7.

⁽⁹⁾ Zob.: opinia EKES-u „Po kryzysie: nowy system finansowy dla rynku wewnętrznego”, Dz.U. C 48 z 15.2.2011, s. 38.

⁽¹⁰⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1060/2009 w sprawie agencji ratingowych, Dz.U. C 54 z 19.2.2011, s. 37.

⁽¹¹⁾ Dz.U. C 54 z 19.2.2011, s. 37, op. cit.

3.4 EKES proponuje odejście od obecnego systemu samoregulacji, także na szczeblu międzynarodowym. Konieczna jest kontynuacja procesu koordynacji różnych właściwych organów poprzez ustalenie rygorystycznych zasad obowiązujących dla wszystkich oraz zapewnienie, że będą one stosowane. UE powinna dołożyć wszelkich starań, by osiągnąć ten cel w ramach organizacji międzynarodowych⁽¹²⁾.

3.5 Komitet przyjmuje z zadowoleniem inicjatywę legislacyjną podjętą w celu wzmocnienia regulacji i przejrzystości funkcjonowania rynku finansowego, w tym dotyczące poprawy nadzoru nad agencjami oceniającymi wiarygodność kredytową, ładu korporacyjnego, polityki wynagrodzeń dla osób zajmujących stanowiska kierownicze oraz polityki wynagrodzeń⁽¹³⁾.

3.6 Komitet z zadowoleniem przyjmuje wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie krótkiej sprzedaży i wybranych aspektów dotyczących swapów ryzyka kredytowego, które pomoże położyć kres sprzecznym systemom prawnym i zapewni przejrzystość w tym sektorze rynków finansowych⁽¹⁴⁾.

3.7 EKES przyjmuje z zadowoleniem fakt, że w związku z rolą agencji kredytowych w ostatnim kryzysie na światowych rynkach papierów wartościowych i rynkach finansowych wprowadzono trójfazowy program mający na celu uregulowanie funkcji, jakie pełnią te agencje na rzecz inwestorów i konsumentów. EKES przyjmuje z zadowoleniem włączenie kwestii długu państwowego do prowadzonych obecnie konsultacji publicznych⁽¹⁵⁾.

3.8 Komitet proponuje okresową publikację sprawozdania monitorującego pomoc państwa, które przedstawiałoby szczegółowy stan realizacji działań, określając ilościowo konsekwencje dla rynków w celu sporządzenia planu promowania sektora przemysłowego koniecznego dla ożywienia gospodarczego w UE poprzez wzmocnienie przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP, oraz rozwój zatrudnienia⁽¹⁶⁾.

3.9 Komitet jest zdania, że pieniądze podatników nie powinny już nigdy więcej zostać wykorzystane do pokrywania strat ponoszonych przez banki oraz zasadniczo popiera ustanowienie zharmonizowanej sieci krajowych bankowych funduszy naprawczych finansowanych *ex ante* i powiązanych ze zbiorem skoordynowanych krajowych rozwiązań w zakresie zarządzania w sytuacji kryzysowej. Jednakże w celu ustanowienia funkcjonalnego systemu bankowych funduszy naprawczych najlepiej byłoby, gdyby państwa członkowskie porozumiały się uprzednio co do przyjęcia wspólnych metod i jednolitych zasad pozwalających uniknąć zakłóceń konkurencji.

⁽¹²⁾ Dz.U. C 54 z 19.2.2011, s. 37, op. cit.

⁽¹³⁾ Zob.: opinia EKES-u *Po kryzysie: nowy system finansowy dla rynku wewnętrznego*, Dz.U. C 48 z 15.2.2011, s. 38.

⁽¹⁴⁾ Zob.: opinia EKES-u w „sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie krótkiej sprzedaży i wybranych aspektów dotyczących swapów ryzyka kredytowego”, Dz.U. C 84 z 17.3.2011, s. 34.

⁽¹⁵⁾ Dz.U. C 54 z 19.2.2011, s. 37, op. cit.

⁽¹⁶⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie sprawozdania Komisji *Sprawozdanie dotyczące polityki konkurencji za rok 2009*, Dz.U. C 84 z 17.3.2011, s. 7.

3.10 Pozostawienie pewnej części kapitału banków w rękach publicznych może być skutecznym elementem europejskiej polityki finansowej umożliwiającym wgląd w sektor bankowy⁽¹⁷⁾.

4. Zwiększenie atrakcyjności zatrudnienia

4.1 Zdaniem Komitetu należy podjąć działania, by zmiana pracy była opłacalna i poprawić dostęp do zatrudnienia, zwłaszcza dla określonych grup, które doświadczają problemów. Powinno się w tym celu zwiększyć możliwości zatrudnienia, ograniczyć czynniki zniechęcające do podejmowania pracy, poprawić strukturę opodatkowania i zasiłków, aby uczynić pracę bardziej opłacalną, w tym zmniejszyć opodatkowanie drugiego źródła dochodów, a także zapewnić dostęp do usług umożliwiających uczestnictwo. Osobom, które nie mogą pracować, należy zapewnić odpowiednie wsparcie dochodów i dostęp do usług świadczonych w interesie ogólnym⁽¹⁸⁾.

4.2 Komitet popiera szeroki dostęp do opieki nad dziećmi charakteryzującej się wysoką jakością, dostrzegając w niej szansę na poprawę jakości życia i pogodzenie życia zawodowego z prywatnym i rodzinnym, a także zwiększenie udziału kobiet w rynku pracy i umożliwienie rodzinie uzyskania większych dochodów⁽¹⁹⁾.

4.3 Eurostat powinien w większym stopniu skupić się na pracy niezgłoszonej – zarówno w ramach specyficznej sytuacji krajowej, wymagającej działań państw członkowskich, jak i w ramach sieci przestępczych mających powiązania z nielegalną imigracją, co może uzasadnić aktywną współpracę sądową w Unii i większą rolę UE, szczególnie jeżeli chodzi o wpływ na rynek wewnętrzny i konkurencję. Poprzez działania na szczeblu unijnym należy zachęcać partnerów społecznych w państwach członkowskich do realizacji, wspólnie oraz we współpracy z władzami, krajowych i sektorowych projektów służących zwalczaniu pracy niezgłoszonej i zmniejszeniu szarej strefy. Na poziomie UE partnerzy społeczni mogliby wspólnie analizować wykorzystywane w państwach członkowskich najlepsze wzorce i rozpowszechniać je. Zwalczanie pracy niezgłoszonej wymaga skutecznej współpracy ponadgranicznej i kontroli ze strony władz państw członkowskich oraz rozpowszechniania informacji o grożących sankcjach⁽²⁰⁾.

4.4 Ważne jest nie tylko skoordynowanie struktury opodatkowania pracy w obrębie Unii w zakresie obciążeń podatkowych i składek z tytułu ubezpieczeń społecznych, lecz również uwzględnienie w analizie aspektów związanych z handlem między UE a resztą świata⁽²¹⁾.

⁽¹⁷⁾ Dz.U. C 48 z 15.2.2011, s. 57, op. cit.

⁽¹⁸⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie włączenia społecznego, Dz.U. C 128 z 18.5.2010, s. 10.

⁽¹⁹⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie opieki nad małymi dziećmi i ich kształcenia, Dz.U. C 339 z 14.12.2010, s. 1.

⁽²⁰⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie zielonej księgi *Modernizacja prawa pracy w celu sprostania wyzwaniom XXI wieku*, Dz.U. C 175 z 27.7.2007, s. 65.

⁽²¹⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie wpływu terytorialnego zasięgu przepisów podatkowych na przemiany w przemyśle, Dz.U. C 120 z 16.5.2008, s. 51.

5. Reforma systemów emerytalnych

5.1 EKES jest zdania, że należy regularnie analizować i monitorować prognozy demograficzne, aby umożliwić właściwe i terminowe dostosowanie systemów emerytalnych do nowych warunków. Niemniej jednak prognozy te, w tym także prognozy dotyczące przyszłych publicznych nakładów na emerytury, należy traktować i wykorzystywać z ostrożnością, ponieważ mogą one obejmować wiele założeń trudnych do określenia w perspektywie długoterminowej⁽²²⁾.

5.2 EKES nie popiera mechanizmów automatycznego podnoszenia wieku emerytalnego w zależności od poprawy wskaźnika długości życia bądź od zmian sytuacji demograficznej. Większość tych mechanizmów automatycznie podnosi wiek emerytalny w korelacji z większą średnią długością życia oraz innymi parametrami ekonomicznymi lub parametrami rynku pracy. Takie zasadnicze decyzje w sprawie warunków życia powinny być podejmowane przez parlamenty, nie przez komputery, i to po szeroko zakrojonej debacie publicznej z udziałem partnerów społecznych i innych ważnych zainteresowanych stron. Poza tym każde państwo członkowskie wprowadzające ten mechanizm powinno wziąć pod uwagę fakt, że chociaż zmniejsza on presję społeczną przeciwko reformom, to jednak w sytuacji braku rzeczywistych możliwości zatrudnienia pracowników starszych może spowodować przesunięcie wsparcia finansowego dla tych pracowników do innych filarów zabezpieczenia społecznego. W związku z tym bezdyskusyjnie wprowadzenie tego mechanizmu do systemów emerytalnych w celu zapewnienia adekwatności i stabilności emerytur mogłoby nie przynieść obiecowanych korzyści. Podniesienie faktycznego wieku emerytalnego nie powinno być jedynym działaniem, lecz należy uzupełnić je o środki zwiększające szanse na zatrudnienie osób zbliżających się do wieku emerytalnego⁽²³⁾.

5.3 Komitet popiera propagowanie zatrudnienia osób starszych, lecz jego zdaniem zniechęcanie do wprowadzania systemów wcześniejszych emerytur wymaga pogłębionej dyskusji odnośnie do warunków ramowych, zakresu, politycznych działań pomocniczych, itp. aby nie stwarzać znowu problemów społecznych uderzających w osoby starsze⁽²⁴⁾.

5.4 EKES wątpi, że samo podniesienie ustawowego wieku emerytalnego może rozwiązać problemy związane z wyzwaniem demograficznymi. Jest raczej zdania, że mogłoby to doprowadzić do zepchnięcia milionów starszych ludzi, a zwłaszcza kobiet, poniżej granicy ubóstwa. Celem musi natomiast być podniesienie faktycznego wieku przechodzenia na emeryturę dzięki inicjatywom sprzyjającym możliwościom wydłużenia okresu aktywności zawodowej, którym towarzyszy skuteczna polityka wzrostu i zatrudnienia. Tylko prawdziwa polityka w zakresie aktywności osób starszych, zmierzająca do zwiększenia udziału w szkoleniach i uczeniu się przez całe życie, może trwale podnieść stopę zatrudnienia osób starszych, które przedwcześnie porzucają pracę z powodu problemów zdrowotnych, dużego natężenia pracy, przedwczesnych zwolnień i braku możliwości korzystania ze szkoleń lub powrotu na rynek pracy. Ponadto doświadczenia niektórych państw

członkowskich pokazują, że podniesienie ustawowego wieku emerytalnego może zwiększyć presję na inne filary zabezpieczenia społecznego, takie jak renty inwalidzkie czy minimalny dochód, co uczyniłoby pozornym postęp na drodze ku zdrowszym finansom publicznym. Oprócz kształcenia zawodowego przez całe życie, aktywnych instrumentów rynku pracy, zachęt finansowych do pozostania na rynku pracy – przeznaczonych również dla osób prowadzących działalność na własny rachunek – i zmiany nastawienia przedsiębiorców do pracowników starszych trzeba również propagować następujące środki, by zaoferować tym pracownikom nowe możliwości wyboru:

- zmiana ustawodawstwa, które w niektórych państwach członkowskich nie dopuszcza łączenia zarobków i emerytur w przypadku chcących dalej pracować emerytów lub osób pobierających rentę inwalidzką;
- wprowadzenie systemu premii, aby zachęcić pracowników, którzy osiągnęli przewidziany prawem wiek emerytalny, do pozostania na rynku pracy: świadczenia naliczone po osiągnięciu wieku emerytalnego powinny być bardziej atrakcyjne niż świadczenia nabyte wcześniej;
- zachęcanie państw członkowskich do współpracy z partnerami społecznymi w kwestii pojęcia uciążliwości pracy;
- zapewnienie kompleksowego doradztwa i wsparcia dla osób poszukujących pracy oraz zaoferowanie działań rehabilitacyjnych służących długotrwałej reintegracji z rynkiem pracy;
- wprowadzenie akceptowalnych społecznie zachęt do późniejszego przechodzenia na emeryturę oraz – tam, gdzie to pożądane – opracowanie atrakcyjnych modeli elastycznego przechodzenia z aktywności zawodowej na emeryturę;
- środki łagodzące fizyczne i umysłowe obciążenie pracą, które umożliwiłyby pracownikom wydłużenie okresu aktywności zawodowej;
- zachęcanie pracowników starszych do podnoszenia kwalifikacji;
- podnoszenie świadomości pracowników starszych i przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP, w zakresie innowacyjnego zarządzania kadrą pracowniczą i innowacyjnej organizacji pracy, które sprzyjają pracownikom starszym⁽²⁵⁾.

5.5 EKES uważa, że obowiązkowe systemy repartycyjne muszą w dalszym ciągu odgrywać pierwszorzędną rolę w zapewnianiu przyszłych emerytur, dlatego też należy zwrócić na nie szczególną uwagę, aby odwrócić obserwowaną wielu krajach UE tendencję w kierunku spadku stopy zastąpienia⁽²⁶⁾.

⁽²²⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie Zielonej księgi na rzecz adekwatnych, stabilnych i bezpiecznych systemów emerytalnych w Europie, Dz.U. C 84 z 17.3.2011, s. 38.

⁽²³⁾ Dz.U. C 84 z 17.3.2011, s. 38, op. cit.

⁽²⁴⁾ Dz.U. C 128 z 18.5.2010, s. 10, op. cit.

⁽²⁵⁾ Dz.U. C 84 z 17.3.2011, s. 38, op. cit.

⁽²⁶⁾ Dz.U. C 84 z 17.3.2011, s. 38, op. cit.

5.6 EKES przyjmuje do wiadomości możliwość pojawienia się uzupełniających indywidualnych, dobrowolnych prywatnych systemów emerytalnych. W tym kontekście należy zbadać możliwości związane z gwarancjami europejskimi w celu zapewnienia korzyści pracownikom transgranicznym. Jako że warunki przyszłych emerytur są ustalane w zależności od indywidualnych dochodów i od średniej długości życia, co godzi szczególnie w kobiety, szczególnej uwagi wymagają prywatne systemy emerytalne wprowadzone w niektórych państwach, aby zmniejszyć ryzyko ubóstwa wśród starszych kobiet ⁽²⁷⁾.

5.7 EKES zwraca się do Komisji o dokonanie przeglądu dyrektywy 2003/41/WE w sprawie działalności instytucji pracowniczych programów emerytalnych oraz nadzoru nad takimi instytucjami, aby zagwarantować:

- przeprowadzanie konsultacji z pracownikami i przedstawicielami związków zawodowych w sprawie sposobów inwestowania ich składek emerytalnych i związanego z nimi ryzyka oraz uwzględnianie ich poglądów;
- stosowanie najlepszych praktyk przez państwa członkowskie dla zapewnienia ochrony emerytur zakładowych pracowników na wypadek bankructwa ⁽²⁸⁾.

5.8 Podstawowe znaczenie ma monitorowanie ogólnego poziomu zobowiązań systemu emerytalnego. Obecne ramy europejskie można by uzupełnić monitorowaniem domyślnych zobowiązań emerytalnych i sprawozdawczością na ten temat z wykorzystaniem zatwierdzonej metodologii. Można by rozważyć modyfikację zasad paktu stabilności i wzrostu, tak aby stosownie odzwierciedlić skutki reform (w tym rezygnację z systemów w pełni repartycyjnych na rzecz częściowo kapitałowych) prowadzących do zmian w finansowaniu systemów emerytalnych, które powodują zwiększenie liczby wyraźnych zobowiązań i ograniczenie zobowiązań domyślnych. Gdyby dokonano takiej modyfikacji, tego typu reformy, służące rozwiązaniu długofalowych problemów związanych ze stabilnością, nie byłyby w krótkim terminie karane z powodu wyższego jawnego zadłużenia publicznego. Jednak w obecnej sytuacji propagowanie skutecznych reform na podstawie prognoz na rok 2060 mogłoby sprawić, że cel, jakim jest adekwatność i stabilność emerytur, nie zostały osiągnięty. Komitet zaleca uzupełnienie obowiązkowych repartycyjnych systemów emerytalnych o dodatkowe fundusze buforowe w celu uniknięcia ryzyka nagłych zmian, które dotknęłyby najsłabszych ⁽²⁹⁾.

⁽²⁷⁾ CESE 72/2011, op. cit., oraz zob.: opinia EKES-u w sprawie: *Plan działań na rzecz równości kobiet i mężczyzn (2006-2010) i dalsza strategia*, Dz.U. C 354 z 28.12.2010, s. 1.

⁽²⁸⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie wpływu funduszy private equity, funduszy hedgingowych i państwowych funduszy inwestycyjnych na przemiany w przemyśle, Dz.U. C 128 z 18.5.2010, s. 56.

⁽²⁹⁾ Op. cit. Dz.U. C 84 z 17.3.2011, s. 38.

6. Powrót bezrobotnych do zatrudnienia

6.1 Zdaniem Komitetu motywowanie do aktywnego poszukiwania pracy powinno przede wszystkim polegać na udostępnianiu sprawnie działających usług urzędów pracy, a w mniejszym stopniu na tzw. zachętach związanych z zasiłkami dla bezrobotnych. Szczególnie w sytuacji kryzysu Komitet uważa, że nie ma potrzeby zaostrzenia wymagań dotyczących ubezpieczenia na wypadek bezrobocia. Przy obecnym rekordowym poziomie bezrobocia, problemem na rynkach pracy nie jest brak siły roboczej w ogóle, ale w niektórych państwach członkowskich brak wykwalifikowanej siły roboczej oraz ogromny niedobór dostępnych miejsc pracy. Należy zwrócić większą uwagę na rozwój inteligentnej polityki zarządzania popytem, która wspiera przyszły wzrost i innowacje oraz przyczynia się do tworzenia dalszych miejsc pracy ⁽³⁰⁾.

6.2 Świadczenia socjalne powinny być traktowane nie jako ciężar, ale jako wydajna inwestycja, na której wszyscy zyskują. Zasiłki dla bezrobotnych, w połączeniu z aktywną polityką rynku pracy, stabilizują gospodarkę i wspierają aktywne dostosowanie się do zmian dzięki podnoszeniu umiejętności oraz skutecznym inicjatywom w dziedzinie poszukiwania pracy i przekwalifikowania. Należałoby zachować ostrożność, jeśli chodzi o środki mające na celu wzmocnienie kryteriów kwalifikowalności. Istnieje ryzyko pogłębienia niepewności sytuacji osób wykluczonych, co stanowi znaczną przeszkodę w zakresie (re)integracji zawodowej. Te polityki wykluczenia mogą również negatywnie skutkować przesunięciami do innych sektorów opieki społecznej, takich jak pomoc społeczna lub niezdolność do pracy, co nie jest pożądane ⁽³¹⁾.

6.3 Praca zawodowa nie jest bynajmniej gwarancją ochrony przed ubóstwem, dlatego też tworzenie miejsc pracy powinno skupiać się na zapewnianiu pewniejszej i odpowiednio opłacanej pracy. Konieczne jest, by zwiększyć atrakcyjność pracy i uczynić pracę opłacalną dla wszystkich, w tym osób mniej uprzywilejowanych, czyli zapewnić skuteczną równowagę między systemami podatkowymi a systemami zabezpieczeń społecznych ⁽³²⁾.

6.4 Słusznie rozszerzono zakres zastosowania Europejskiego funduszu dostosowania do globalizacji (EFG), by pomóc pracownikom, którzy zostali zwolnieni w wyniku obecnego światowego kryzysu gospodarczego ⁽³³⁾.

⁽³⁰⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Rady w sprawie wytycznych dla polityki zatrudnienia państw członkowskich – Zintegrowane wytyczne dotyczące strategii „Europa 2020” – część druga, Dz.U. C 21 z 21.1.2011, s. 66.

⁽³¹⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie rozwoju sytuacji w zakresie świadczeń socjalnych, Dz.U. C 44 z 11.2.2011, s. 28, CESE 977/2010.

⁽³²⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie: *Praca a ubóstwo: niezbędne podejście całościowe*, Dz.U. C 318 z 23.12.2009, s. 52.

⁽³³⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1927/2006 ustanawiające Europejski fundusz dostosowania do globalizacji, Dz.U. C 228 z 22.9.2009, s. 103.

6.5 EKES poparł wysiłki podjęte na szczycie w sprawie zatrudnienia w Pradze, dotyczące działań na szczeblu krajowym i europejskim opartych na dialogu społecznym, tworzeniu miejsc pracy i środkach na rzecz pobudzenia popytu⁽³⁴⁾.

6.6 Komitet podkreślił znaczenie wspierania działalności przedsiębiorców oraz ducha przedsiębiorczości dla osiągnięcia wzrostu gospodarczego, niezbędnego do skutecznego utrzymania europejskiego modelu społecznego. Należy dokonać rozróżnienia między faktyczną przedsiębiorczością a samozatrudnieniem zależnym ekonomicznie. W wielu przypadkach przejście na status pracownika samozatrudnionego ekonomicznie zależnego nie następuje dobrowolnie, a jest wymuszone pewnymi czynnikami zewnętrznymi, jak zlecenie produkcji na zewnątrz lub przekształcenie przedsiębiorstwa, pociągające za sobą zakończenie umów o pracę⁽³⁵⁾.

6.7 Systemy opieki społecznej nie tylko przyczyniły się do ochrony Europejczyków przed najpoważniejszymi skutkami kryzysu finansowego, ale odegrały również antycykliczną rolę stabilizatora gospodarczego. W sytuacji braku ambitnych polityk konwergencji systemy te mogłyby być zagrożone, szczególnie z powodu konkurencji podejmowanej przez niektóre państwa członkowskie, dla których spadek wydatków społecznych stanowi środek do przyciągnięcia inwestycji kapitału zagranicznego. Proces ten, który jest już rzeczywistością na poziomie podatków i płac, wkracza na poziom społeczny⁽³⁶⁾.

6.8 Komitet wyraził zadowolenie, że wiele państw członkowskich UE na początku obecnego kryzysu na rynkach pracy wprowadziło wspierane przez państwo instrumenty aktywnej polityki rynku pracy umożliwiające pracownikom pozostanie w firmie i dalsze kształcenie się. Zastosowanie modeli, które umożliwiają przedsiębiorstwom utrzymanie zatrudnienia, połączonych z solidnym wsparciem dla dochodów w przypadku skrócenia czasu pracy, jest znacznie inteligentniejszym sposobem radzenia sobie z kryzysem niż po prostu zwolnienie pracowników przy pierwszym spadku zamówień, gdyż dzięki temu, kiedy nastąpi poprawa koniunktury, w gospodarce pozostanie odpowiednio wykwalifikowana siła robocza. Modele takie należy opracować również w tych państwach UE, w których dotychczas nie były one stosowane, i objąć nimi konieczne osoby zatrudnione w oparciu o niestandardowe umowy o pracę⁽³⁷⁾.

7. Wyważenie bezpieczeństwa i elastyczności

7.1 Model *flexicurity* nie powinien być w żadnym wypadku rozumiany jako sposób na łatwiejsze zwalnianie pracowników

lub osłabianie ochrony socjalnej w ogólności, a szczególnie – ochrony socjalnej bezrobotnych. Środki wzmacniające bezpieczeństwo w ramach modelu *flexicurity* są obecnie priorytetowe⁽³⁸⁾.

7.2 Zastosowanie modeli skróconego czasu pracy, pokazuje, że w większości państw UE elastyczność rynków pracy jest wystarczająca, by przedsiębiorstwa mogły szybko reagować na spadek zamówień. Nie ma realnej przesłanki, by wzywać do rozluźnienia istniejących regulacji z zakresu ochrony pracy⁽³⁹⁾.

7.3 Zmiany na rynku pracy doprowadziły do zwiększonego udziału pracy w niepełnym wymiarze godzin i pracy na czas określony. Mimo że takie rodzaje zatrudnienia przyczyniły się do ułatwienia wchodzenia na rynek pracy i wzrostu aktywności zawodowej w Europie, to jednak pracownicy zatrudnieni na czas określony zwykle są mniej wydajni, otrzymują od swoich pracodawców mniejsze wsparcie w zakresie szkoleń i są bardziej narażeni na wypadki przy pracy. Tego rodzaju pracownicy ryzykują także, że nie będą mogli w przyszłości znaleźć zatrudnienia innego niż na czas określony. Należy uwzględnić nowe rodzaje ryzyka oraz nagradzać za poszczególne etapy wdrożenia modelu *flexicurity*, lecz nie należy systematycznie znosić umów o pracę na czas nieokreślony. Europejscy partnerzy społeczni wezwali do zapewnienia odpowiedniego bezpieczeństwa osobom zatrudnionym na podstawie umów różnego rodzaju⁽⁴⁰⁾.

7.4 Model *flexicurity* będzie funkcjonował tylko wtedy, gdy pracownicy będą posiadali właściwe wykształcenie. Istnieje ścisły związek między nowymi umiejętnościami a tworzeniem nowych miejsc pracy. W interesie przedsiębiorstw leży inwestowanie w kształcenie ustawiczne swoich pracowników. Pracownicy ponoszą odpowiedzialność za dalsze kształcenie się⁽⁴¹⁾.

7.5 Podstawą strategii zatrudnienia zgodnej z ideą zrównoważonej gospodarki mogą być wiedza i *know-how* już dobrze rozwinięte w państwach członkowskich. W UE, gdzie potrzeba miejsc pracy wymagających wysokich kwalifikacji, należy te atuty promować. Państwa członkowskie powinny bardziej inwestować w swe systemy kształcenia oraz doskonalenia zawodowego i m.in. wspierać naukę, technologię i inżynierię. Obecny poziom publicznych inwestycji w edukację, która musi wpisywać się w spójną strategię uczenia się przez całe życie, jest zdecydowanie niewystarczający⁽⁴²⁾.

⁽³⁴⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie wpływu światowego kryzysu na najważniejsze europejskie sektory wytwórcze i usługowe, Dz.U. C 318 z 23.12.2009, s. 43.

⁽³⁵⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie komunikatu Komisji dla Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów *Realizacja wspólnotowego programu lizbońskiego: rozbudzenie ducha przedsiębiorczości poprzez edukację i kształcenie*, Dz.U. C 309 z 16.12.2006, s.110; oraz opinia EKES-u w sprawie: *Nowe tendencje w dziedzinie samozatrudnienia: konkretny przypadek samozatrudnienia ekonomicznie zależnego*, Dz.U. C 18 z 19.1.2011, s. 44.

⁽³⁶⁾ Dz.U. C 44 z 11.2.2011, s. 28, op. cit.

⁽³⁷⁾ Dz.U. C 306 z 16.12.2009, s. 70, op. cit.

⁽³⁸⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie: *Wykorzystanie modelu flexicurity w zakresie restrukturyzacji w kontekście rozwoju globalnego*, Dz.U. C 318 z 23.12.2009, s. 1.

⁽³⁹⁾ Dz.U. C 306 z 16.12.2009, s. 70, op. cit.

⁽⁴⁰⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów *Wspólne zasady wdrażania modelu flexicurity*, Dz.U. C 211 z 19.8.2008, s. 48.

⁽⁴¹⁾ Dz.U. C 318 z 23.12.2009, s. 1, op. cit.

⁽⁴²⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie wpływu przemian w przemyśle spowodowanych wyzwaniem ekologicznymi, energetycznymi i klimatycznymi na zatrudnienie, Dz.U. C 44 z 11.2.2011, s. 40.

7.6 Środki tymczasowe stosowane na rynku pracy muszą zapewniać, by praca tymczasowa łączyła się z odpowiednimi szkoleniami, zwłaszcza w zakresie BHP w miejscu pracy, oraz z gwarancją odpowiedniego poziomu wynagrodzenia ⁽⁴³⁾.

7.7 Pilnie potrzebne i niezwykle ważne jest ukierunkowanie ludzi młodych na naukowo-techniczne na wszystkich poziomach kształcenia szkolnego i zawodowego, tak by zapobiec upadkowi wartości związanych z produkcją i ich wyparciom przez wartości finansowe i spekulacyjne ⁽⁴⁴⁾.

7.8 EKES z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę Komisji mającą na celu wspieranie walidacji uczenia się pozaformalnego i uwidacznianie umiejętności nabytych poza formalnym systemem kształcenia (np. w ramach europejskiego paszportu umiejętności).

7.9 EKES wzywa do poprawy profesjonalnego zarządzania innowacjami edukacyjnymi. Poprawa systemów kształcenia i szkolenia w UE jest konieczna, aby zwiększyć szanse na zatrudnienie oraz zmniejszyć nierówności. Zmiany na poziomie instytucjonalnym nie zawsze dotrzymują kroku potrzebom społeczeństwa. Instytucje powinny uwzględniać potrzebę ścisłych powiązań między zmianami, innowacjami a kształceniem i szkoleniem ⁽⁴⁵⁾.

7.10 EKES postuluje, by ponownie zintegrować szkolenie i kształcenie z prawdziwym życiem i sprawić, by były bliższe potrzebom społeczeństwa oraz przyzwyczajeniom nowego uczącego się pokolenia ⁽⁴⁶⁾.

7.11 Komitet popiera pomysł utworzenia rad sektorowych do spraw zatrudnienia i umiejętności na szczeblu europejskim, które będą włączać zainteresowane strony w zarządzanie zmianami w sektorach oraz w przewidywanie nowych możliwości zatrudnienia i umiejętności dostosowanych do podaży i popytu ⁽⁴⁷⁾.

7.12 Europejskie rady sektorowe mogłyby wspierać zarządzanie zmianami sektorowymi i wnieść wkład w osiągnięcie celów inicjatywy „Nowe umiejętności w nowych miejscach pracy” oraz byłyby użyteczne w procesie podejmowania decyzji w sprawie przemian w sektorach na poziomie europejskim ⁽⁴⁸⁾.

⁽⁴³⁾ Dz.U. C 318 z 23.12.2009, s. 43, op. cit.

⁽⁴⁴⁾ Dz.U. C 318 z 23.12.2009, s. 43, op. cit.

⁽⁴⁵⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie: *Dostosowanie umiejętności do potrzeb wynikających z przemian w usługach i przemyśle – korzyści z ewentualnego powołania na szczeblu europejskim sektorowych rad ds. zatrudnienia i kompetencji*, Dz.U. C 347 z 18.12.2010, s. 1.

⁽⁴⁶⁾ Dz.U. C 347 z 18.12.2010, s. 1, ibid.

⁽⁴⁷⁾ Dz.U. C 347 z 18.12.2010, s. 1, ibid.

⁽⁴⁸⁾ Dz.U. C 347 z 18.12.2010, s. 1, ibid.

8. Wykorzystanie potencjału jednolitego rynku

8.1 Dynamiczny jednolity rynek stanowi jednocześnie warunek wstępny i wsparcie powodzenia strategii „Europa 2020”. Dlatego też EKES wzywa Komisję Europejską i państwa członkowskie do podjęcia koniecznych, istotnych i zdecydowanych kroków zmierzających do finalizacji rynku wewnętrznego, przy zachowaniu i dalszym rozwijaniu standardów ekonomicznych, społecznych i środowiskowych. EKES uważa, że zasady dotyczące wolnych zawodów składają się z przepisów dotyczących ochrony konsumentów oraz zapewniających dobre funkcjonowanie zarówno europejskiego rynku wewnętrznego, jak i rynków międzynarodowych, a także zapobiegają zakłóceniom na rynku – w szczególności takim, które doprowadziły do międzynarodowego kryzysu finansowego ⁽⁴⁹⁾.

8.2 Ważne jest wdrożenie dyrektywy usługowej w pełnej zgodności z duchem i zasadami jednolitego rynku. Potrzeba skutecznych i jasnych krajowych zasad wdrażania do właściwej realizacji dyrektywy o delegowaniu pracowników oraz osiągnięcia jej celów, czyli sprawiedliwej konkurencji między przedsiębiorstwami, poszanowania praw pracowników i uniknięcia dumpingu społecznego ⁽⁵⁰⁾.

8.3 Należy pilnie uznać znaczenie sektora usług dla rozwoju gospodarczego i społecznego. Hierarchia działań powinna być następująca:

— *Wdrażanie polityki usług dla przedsiębiorstw i grupa wysokiego szczebla*. Należy utworzyć grupę wysokiego szczebla ds. usług dla przedsiębiorstw, która byłaby odpowiedzialna za bardziej szczegółową analizę tego sektora.

— *Polityka rynku pracy w sektorze usług dla przedsiębiorstw*. Ze społecznego punktu widzenia potrzebne są dogłębne analizy na poziomie sektora, aby stawić czoła wyzwaniom spowodowanym przez tworzenie nowych form zatrudnienia w wyniku interakcji pomiędzy usługami dla przedsiębiorstw a przemysłem wytwórczym. Analiza taka musi obejmować edukację, szkolenia i uczenie się przez całe życie, a także warunki zatrudniania pracowników, włącznie z tymi, którzy biorą udział w procesach *outsourcingu*. Realizacja tego celu wymaga rozszerzenia programu dialogu społecznego, co umożliwi analizę określonych zmian w zakresie warunków pracy i możliwości zatrudnienia w wyniku przemian strukturalnych oddziałujących na usługi dla przedsiębiorstw.

— *Usługi dla przedsiębiorstw w polityce innowacji*. Należy wyraźnie promować programy badań i rozwoju oraz działania ukierunkowane na innowacje w zakresie usług.

⁽⁴⁹⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie: *Agenda lizbońska a rynek*, Dz.U. C 347 z 18.12.2010, s. 8.

⁽⁵⁰⁾ Dz.U. C 347 z 18.12.2010, s. 8, ibid.

— *Rozwój standardów usług dla przedsiębiorstw.* Należy zachęcać przedsiębiorstwa do uczestnictwa w tworzeniu standardów poprzez samoregulację po szczegółowych konsultacjach z użytkownikami usług dla przedsiębiorstw.

— *Promowanie nauki o usługach* jako nowej dyscypliny edukacji i szkoleń.

— *Rynek wewnętrzny i jego regulacja prawna, która ma wpływ na usługi dla przedsiębiorstw.* Nie przeprowadzono oceny wpływu dyrektywy usługowej na usługi dla przedsiębiorstw. Kwestia ta zasługuje na zaangażowanie znaczących sił, zwłaszcza po transpozycji dyrektywy do ustawodawstwa krajowego.

— *Dalsza poprawa statystyk usług dla przedsiębiorstw.* Zaleca się państwom członkowskim zacieśnienie współpracy w celu poprawy jakości danych statystycznych dotyczących usług dla przedsiębiorstw⁽⁵¹⁾.

8.4 Zagadnienia ochrony konsumentów na wewnętrznym rynku usług muszą odgrywać większą rolę. Dostrzegalna niepewność w odniesieniu do sytuacji prawnej w transgranicznym przepływie usług wymaga strategii informowania na szczeblu krajowym i na poziomie UE. Nie wolno nie doceniać postulatów dotyczących dokładnych informacji na temat usługi i usługodawcy⁽⁵²⁾.

8.5 Jeżeli chodzi o rynek detaliczny, ważne jest, by nie stosować sankcji wobec podmiotów odnoszących sukcesy rynkowe, za wyjątkiem sytuacji, gdy stosowane są praktyki niezgodne z realizacją rynku wewnętrznego, zwłaszcza gdy istnieją dowody, że podmioty te nadużywają pozycji rynkowej lub działają na szkodę konsumentów z naruszeniem art. 81 Traktatu o Unii Europejskiej⁽⁵³⁾.

8.6 Jeżeli chodzi o europejskie ramy własności intelektualnej, Komitet popiera utworzenie unijnego obserwatorium zajmującego się zjawiskiem podrabiania i nielegalnego kopiowania, które gromadziłoby i rozpowszechniało użyteczne informacje na temat praktyk fałszerzy oraz zapewniało specjalne wsparcie MŚP oraz małym i średnim branżom. Komisja powinna regularnie publikować sprawozdania dotyczące danych zebranych przez obserwatorium i jego działalności⁽⁵⁴⁾.

⁽⁵¹⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie przemian w sektorze usług dla przedsiębiorstw w Europie, Dz.U. C 27 z 3.2.2009, s. 26.

⁽⁵²⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie: *Wewnętrzny rynek usług – rynek pracy a wymogi ochrony konsumenta*, Dz.U. C 175 z 27.7.2007, s. 14.

⁽⁵³⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie przemian w sektorze detalicznym i ich wpływu na dostawców i konsumentów, Dz.U. C 175 z 28.7.2009, s. 57.

⁽⁵⁴⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie komunikatu Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego *Poprawa egzekwowania praw własności intelektualnej na rynku wewnętrznym*, Dz.U. C 18 z 19.1.2011, s. 105.

8.7 Komitet sprzeciwia się przyjęciu jakiegokolwiek odrębnego systemu przepisów ingerującego w życie prywatne – takiego, jaki został wprowadzony w prawodawstwie części państw członkowskich w odniesieniu do wykonywania prawa autorskiego w internecie. Zaleca natomiast aktywne prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych skierowanych do konsumentów, a zwłaszcza do młodzieży⁽⁵⁵⁾.

8.8 Komitet apeluje, zwłaszcza w odniesieniu do utworów osieroconych, o stworzenie systemu ewidencjonowania praw autorskich i praw pokrewnych w regularnie aktualizowanym rejestrze, co pozwoli na łatwe odnajdywanie różnych uprawnionych podmiotów. W systemie tym można by podawać rodzaj i tytuł dzieła oraz poszczególnych właścicieli praw. Wzywa Komisję do zbadania wykonalności takiego działania⁽⁵⁶⁾.

8.9 Komitet ponawia swoje wezwanie do stworzenia i efektywnego wdrożenia we wszystkich państwach członkowskich patentu Unii Europejskiej⁽⁵⁷⁾.

8.10 Wymiar globalny rynku wewnętrznego wymaga dalszych wspólnych wysiłków. Odpowiedni plan działania UE powinien mieć następujące cele:

- rozwijanie poszczególnych kierunków polityki zewnętrznej UE oraz aspektów zewnętrznych innych kierunków polityki zgodnie z podejściem strukturalnym, wzmocnienie ich całościowej spójności i zwiększanie jedności działania państw członkowskich;

- zapewnianie zrównoważonego otwarcia rynków, w tym poszanowania dla kluczowych standardów pracy MOP, dzięki zakończeniu rundy dauhańskiej i zorganizowanemu dialogowi z głównymi partnerami;

- zwiększanie roli UE jako międzynarodowego podmiotu określającego standardy i dalsze prowadzenie polityki międzynarodowej opartej na promowaniu praw;

- ochronę interesów pracowników, konsumentów i producentów lokalnych na rynkach partnerów handlowych;

- wzmocnienie międzynarodowego wymiaru euro;

- uznanie za celowe utworzenia uprzywilejowanej szerokiej strefy rozwoju i wzrostu gospodarczego, z uwzględnieniem szybkiego ukończenia rozszerzenia UE, polityki sąsiedztwa, Unii dla Śródziemnomorza i wzmocnionego partnerstwa z Afryką⁽⁵⁸⁾.

⁽⁵⁵⁾ Dz.U. C 18 z 19.1.2011, s. 105, *ibid.*

⁽⁵⁶⁾ Dz.U. C 18 z 19.1.2011, s. 105, *ibid.*

⁽⁵⁷⁾ Dz.U. C 18 z 19.1.2011, s. 105, *op. cit.*

⁽⁵⁸⁾ Dz.U. C 347 z 18.12.2010, s. 8, *op. cit.*, oraz opinia EKES-u w sprawie zewnętrznego wymiaru odnowionej strategii lizbońskiej, Dz.U. C 128 z 18.5.2010, s. 41.

8.11 Nadal występują przeszkody utrudniające rozwój usług świadczonych drogą elektroniczną, które należy dokładnie zbadać oraz ustalić możliwości ich przewyżczenia, tak by europejskie firmy świadczące usługi biznesowe mogły realizować bardziej agresywną strategię i w większym stopniu rozszerzać działalność poza UE. Przeszkodami takimi są brak norm i interoperacyjności, zaufania i bezpieczeństwa w e-handlu, brak inwestycji w stałą i mobilną infrastrukturę szerokopasmową oraz nadal zbyt niski poziom absorpcji TIK wśród MŚP⁽⁵⁹⁾.

8.12 Należy zająć się usuwaniem poważnych przeszkód utrudniających włączenie cyfrowe poprzez zapewnienie szybkiego dostępu do internetu, rozwoju umiejętności w zakresie TIK oraz opartych na TIK produktów i usług dostosowanych do potrzeb starzejącego się społeczeństwa i osób niepełnosprawnych, finansowanie lepszej koordynacji innowacji w zakresie TIK, wspieranie otwartych standardów dla produktów i usług opartych na TIK, uwzględnienie programu Galileo w agendzie cyfrowej, a także rozwój i zwiększenie dostępności użytecznych treści i usług online, z zagwarantowaniem prywatności i bezpiecznego przechowywania danych osobowych⁽⁶⁰⁾.

8.13 Państwa członkowskie powinny opracować własne krajowe, skuteczne programy badań i rozwoju w dziedzinie technologii ICT i FET, co pozwoli im stać się silnymi partnerami we współpracy europejskiej i międzynarodowej. Aby cel ten osiągnąć, należy zainwestować większą część funduszy strukturalnych⁽⁶¹⁾.

8.14 W odniesieniu do MŚP Komitet ponawia swoje propozycje dotyczące ambitnego programu „Small Business Act” dla Europy (SBAE), obejmującego w szczególności:

— wiążący instrument prawny służący stosowaniu zasady „Najpierw myśl na małą skalę” w celu zagwarantowania, w jak najbardziej wiążącej formie, efektywnego i konkretnego wdrożenia tej zasady zarządzania zarówno na szczeblu wspólnotowym, jak i w państwach członkowskich i regionach;

— plan działania wraz z dokładnym harmonogramem i odpowiednimi środkami służącymi wdrożeniu konkretnych przepisów SBAE na szeroką skalę;

⁽⁵⁹⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie: *Usługi a europejski przemysł wytwórczy: interakcje i wpływ na zatrudnienie, konkurencyjność i wydajność?*, Dz.U. C 318 z 23.12.2006, s. 26.

⁽⁶⁰⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów *Europejska agenda cyfrowa*, Dz.U. C 54 z 19.2.2011, s. 58.

⁽⁶¹⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów *Nowe możliwości technologii ICT – strategia na rzecz badań w dziedzinie przyszłych i powstających technologii w Europie*, Dz.U. C 255 z 22.9.2010, s. 54.

— jasne zobowiązania dotyczące ograniczenia obciążeń biurokratycznych, a w szczególności zasadę *jednorazowego* wypełnienia wszelkich formalności administracyjnych;

— przekształcenie służb Komisji Europejskiej w celu zapewnienia MŚP jednostki kontaktowej oraz instrumentów na rzecz *europeizacji* przedsiębiorstw;

— instrumenty europejskie mogące służyć za dźwignię kapitalizacji, tworzenia sieci, inwestycji i kształcenia przez całe życie w małych i średnich przedsiębiorstwach;

— spójne ramy polityczne dla wszystkich strategii europejskich, aby małe i średnie przedsiębiorstwa były uważane za regułę, a nie za wyjątek;

— uwzględnienie celów SBAE na szczeblu krajowym, w tym na poziomie ustawodawczym;

— powrót do praktyki stałych konsultacji z organizacjami pośredniczącymi i partnerami społecznymi⁽⁶²⁾.

8.15 Komitet domaga się wprowadzenia wspólnej jednolitej podstawy opodatkowania osób prawnych (ang. Common Consolidated Corporate Tax Base – CCCTB)⁽⁶³⁾ zgodnie z zasadą upraszczania, sprawiedliwości i przejrzystości praktyk podatkowych stosowanych między państwami członkowskimi. Należy także rozważyć rozszerzenie współpracy i koordynacji w zakresie podatku od osób prawnych⁽⁶⁴⁾.

8.16 Komitet podkreśla, że konieczne jest utworzenie zharmonizowanego, prostego systemu podatków pośrednich, zmniejszającego obciążenia administracyjne, mającego oczywiste korzyści dla przedsiębiorstw i obywateli, który gwarantowałby sprawiedliwe opodatkowanie i pewny dochód dla finansów publicznych oraz zmniejszał ryzyko oszustw podatkowych i wspierał tworzenie oraz rozwój rynku wewnętrznego⁽⁶⁵⁾.

⁽⁶²⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie komunikatu Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: *„Najpierw myśl na małą skalę” – Program „Small Business Act” dla Europy*, Dz.U. C 182 z 4.8.2009, s. 30.

⁽⁶³⁾ Zob.: niedawny komunikat Komisji *Realizacja wspólnotowego programu poprawy wzrostu i zatrudnienia oraz konkurencyjności przedsiębiorstw w UE: Dalsze postępy w 2006 r. i kolejne działania zmierzające do przedstawienia wniosku w sprawie ustanowienia wspólnej jednolitej podstawy opodatkowania osób prawnych (CCCTB)* (COM(2007) 223 wersja ostateczna, 2.5.2007).

⁽⁶⁴⁾ Dz.U. C 120 z 16.8.2008, s. 51, op. cit.

⁽⁶⁵⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Rady zmieniającej dyrektywę 2006/112/WE dotyczącą wspólnego systemu podatku od wartości dodanej w odniesieniu do okresu obowiązywania minimalnej stawki podstawowej, Dz.U. C 51 z 17.2.2011, s. 67.

8.17 Jeżeli chodzi o oszustwa w dziedzinie podatku VAT, niechęć do wprowadzania zmian ma bardzo negatywny wpływ na finanse państw członkowskich i UE; partykularne interesy przeważają nad dobrem wspólnym⁽⁶⁶⁾.

9. Przyciągnięcie prywatnego kapitału do finansowania wzrostu

9.1 Propozycje Komisji dotyczące przyciągnięcia większego kapitału prywatnego, aby sfinansować wzrost, są mało konkretne. W czasie, gdy finanse publiczne większości państw członkowskich są mocno ograniczane lub redukowane, należy znacznie bardziej priorytetowo potraktować potrzebę znalezienia alternatywnych źródeł finansowania mającego na celu stymulowanie wzrostu. Propozycja wprowadzenia unijnych obligacji na finansowanie projektów pomoże w realizacji niektórych ważnych inwestycji infrastrukturalnych, lecz konieczne są także bardziej systematyczne wysiłki na rzecz zmobilizowania inwestycji europejskich funduszy emerytalnych. Można to osiągnąć poprzez zachęcanie państw członkowskich, by stymulowały fundusze emerytalne do inwestowania w infrastrukturę krajową i jej współfinansowanie.

9.2 Pozwalając EBI na emisję euroobligacji, czy raczej obligacji UE obejmujących wszystkie 27 państw członkowskich, można zgromadzić nowy kapitał dla sektora publicznego bez konieczności całkowitego uzależnienia od prywatnego sektora finansowego. Zasoby finansowe trzeba pozyskiwać bliżej źródła, np. z instytucji pracowniczych programów emerytalnych (IORP), tak by EBI stał się ogniwem pośrednim między tym kapitałem a inwestycjami dokonywanymi z jego wykorzystaniem. Euroobligacje mogą być także instrumentami długoterminowego lokowania oszczędności prywatnych. Komitet z zadowoleniem przyjmuje szybkie wprowadzenie obligacji z przeznaczeniem na projekty, lecz nie może to być alternatywą ani zastępować utworzenia euroobligacji⁽⁶⁷⁾.

9.3 Jeżeli chodzi o struktury finansowania MŚP w kontekście obecnej sytuacji finansowej, z zadowoleniem przyjmuje się propozycję liberalizacji funduszy kapitału podwyższonego ryzyka, co umożliwi im działalność w całej UE, lecz propozycja ta powinna być pojawić się już dawno. Należy także zwrócić uwagę na znalezienie sposobów zwiększenia podaży finansowania przez kapitał podwyższonego ryzyka w miarę rozszerzania się rynku europejskiego. Przykładowo utworzenie regionalnych miniplatform, których działanie koordynowałaby sieć europejska, stanowiłyby nowe narzędzie umożliwiające pozyskiwanie nowego kapitału dla małych przedsiębiorstw. Zachęciłoby to w większym stopniu do finansowania poprzez kapitał podwyższonego ryzyka oraz ze środków oferowanych przez anioły biznesu. Tego rodzaju platformy pomogłyby małym funduszom typu *venture* wspierać małe przedsiębiorstwa⁽⁶⁸⁾.

⁽⁶⁶⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Rady w sprawie współpracy administracyjnej oraz zwalczania oszustw w dziedzinie podatku od wartości dodanej (przekształcenie), Dz.U. C 347 z 18.12.2010, s. 73.

⁽⁶⁷⁾ Op. cit. Dz.U. C 48 z 15.2.2011, s. 57.

⁽⁶⁸⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie struktur finansowania MŚP w kontekście obecnej sytuacji finansowej, Dz.U. C 48 z 15.2.2011, s. 33.

9.4 Uznaje się, że rynki poniosły porażkę, jeżeli chodzi o dostarczanie kapitału na wczesnym etapie dla przedsiębiorstw typu „spin-out” i nowo powstających firm. Inicjatywy takie jak anioły biznesu i fundusze kapitału załączkowego były pomocne w naprawie tej sytuacji, lecz ośrodki badawcze i uniwersytety w całej Europie nadal borykają się z transferem wiedzy na rynek. Popyt na taki kapitał wczesnego etapu rozwoju rośnie, lecz podaż jest nadal dość statyczna. Należy wzmocnić wysiłki, aby zachęcić osoby i instytucje posiadające duży kapitał do udostępnienia większego finansowania wysokiego ryzyka dla nowych przedsiębiorstw technologicznych oraz działalności w zakresie prototypów.

9.5 Należy zachęcać do stosowania praktycznych metod pomocy MŚP, takich jak pośrednictwo, zwolnienia podatkowe, szybkie płatności i środki, które ułatwiają szybką dystrybucję funduszy za pomocą wyłączeń dotyczących pomocy państwa, w szczególności w przypadku tych sektorów, które są najbardziej narażone na skutki globalizacji oraz kryzysu gospodarczego i finansowego⁽⁶⁹⁾.

10. Zapewnienie przystępnej ceny energii

10.1 Konieczna jest realizacja środków przewidzianych w trzecim pakiecie energetycznym, aby utworzyć prawdziwy rynek energii oparty na współpracy między państwami, zapewnić lepsze powiązania między sieciami, lepszą współpracę między operatorami oraz wzmocnić uprawnienia krajowych organów regulacyjnych⁽⁷⁰⁾.

10.2 Efektywność energetyczna jest wstępem do skoku technologicznego, który umożliwi przejście na gospodarkę niskiemisyjną. Osiągnięto postępy, lecz państwa członkowskie muszą podejmować większe starania, by rozwijać odnawialne źródła energii w ramach swoich planów inwestycyjnych i zapewnić stabilne ramy prawne i zachęty dla przedsiębiorstw sektora prywatnego wykorzystujących produkty i usługi o wysokiej efektywności energetycznej⁽⁷¹⁾.

10.3 Komitet przedłożył Radzie ds. Energii w dniu 4 lutego 2011 r. propozycję ustanowienia celów w zakresie efektywności energetycznej dla kluczowych sektorów takich jak transport i branża budowlana, obejmujących środki takie jak:

- internalizacja kosztów zewnętrznych w odniesieniu do wszystkich form energii, tak aby rynek naturalnie zwrócił się ku tym formom, które generują najmniejsze emisje dwutlenku węgla;
- więcej informacji i szkoleń w zakresie nowych energooszczędnych technologii, np. w sektorze budownictwa, robót publicznych i transportu;

⁽⁶⁹⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie *Jak wspierać MŚP w dostosowaniu do zmian na światowym rynku*, Dz.U. C 255 z 22.9.2010, s. 24.

⁽⁷⁰⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie ubóstwa energetycznego w kontekście liberalizacji i kryzysu gospodarczego, Dz.U. C 44 z 11.2.2011, s. 53.

⁽⁷¹⁾ Zob.: opinia w sprawie strategii energetycznej na lata 2011-2020, Dz.U. C 54 z 19.2.2011, s. 1.

— skuteczniejsze wykorzystanie potencjału TIK tak, aby zwiększyć efektywność energetyczną na każdym poziomie produkcji i konsumpcji.

10.4 Komitet przypomina, że budynki, które odpowiadają za 40 % popytu na energię finalną w Unii Europejskiej, są łącznie największym pojedynczym konsumentem energii. W środowisku architektonicznym kryją się możliwości realizacji aż połowy potencjału w zakresie poprawy efektywności energetycznej, i to nawet przy zmniejszeniu kosztów ekonomicznych. Tego rodzaju oszczędności już same wystarczyłyby UE do wywiązania się ze zobowiązań w ramach protokołu z Kioto. Ponadto wspomniane oszczędności energii uzyskać można przy pomocy dostępnych już technologii. Co więcej, poprawa charakterystyki energetycznej budynków pociąga za sobą wyłącznie pozytywne skutki: nowe miejsca pracy, niższe koszty eksploatacji, większy komfort i czystsze środowisko. Działania takie powinny być absolutnym priorytetem Unii Europejskiej. Komitet uznaje również znaczenie nowych oraz dalej rozwijanych podstawowych materiałów w urządzeniach domowych i biurowych, a także w innych sektorach, takich jak energetyka czy transport ⁽⁷²⁾.

10.5 Energochłonne sektory przemysłu muszą rzeczywiście wnieść wkład w realizację celów polityki energetycznej i polityki klimatycznej. Instrumenty polityki energetycznej i klimatycznej powinny być starannie badane i opracowywane, tak aby uwzględnić zakresu ich wpływu na konkurencyjność przedsiębiorstw tego sektora ⁽⁷³⁾.

10.6 Należy promować wysoką ekologiczność wielu produktów szklanych i ceramicznych (materiały izolacyjne, podwójne szyby itp.) jako wzór energooszczędności dla budownictwa w UE. Ponadto technologie te powinny być elementem wszelkich planowanych transferów technologii do krajów spoza UE o wysokim potencjale w dziedzinie energooszczędności ⁽⁷⁴⁾.

10.7 Komitet proponuje zbadanie, czy – w kontekście obecnego kryzysu i zasady zrównoważonego rozwoju – obowiązujące przepisy (telekomunikacja, poczta, elektryczność) wystarczają do zapobieżenia spadkowi jakości oferowanych usług i zwiększaniu się wykluczenia społecznego, nierówności społecznych oraz ubóstwa, a z drugiej – czy w odniesieniu do nowo powstałych dziedzin trzeba zapewnić „wysoki poziom jakości, bezpieczeństwa i przystępności cenowej, równe traktowanie oraz propagowanie powszechnego dostępu i praw odbiorców”, które zostały określone jako zasady wspólnotowe w protokole nr 26 dołączonym do traktatu lizbońskiego ⁽⁷⁵⁾.

⁽⁷²⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie wpływu stałego rozwoju rynków energetycznych na łańcuchy wartości w przemyśle europejskim, Dz.U. C 77 z 31.3.2009, s. 88.

⁽⁷³⁾ Dz.U. C 77 z 31.03.2009, s. 88, ibid.

⁽⁷⁴⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie: „Konkurencyjność europejskiego przemysłu szklarskiego i ceramicznego, szczególnie w kontekście pakietu klimatyczno-energetycznego UE”, Dz.U. C 317 z 23.12.2009, s. 7.

⁽⁷⁵⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie: *Jakich usług świadczonych w interesie ogólnym potrzebujemy w odpowiedzi na kryzys?*, Dz.U. C 48 z 15.2.2011, s. 77.

10.8 Należałoby przeprowadzić analizę wykonalności dotyczącą ustanowienia europejskiej usługi świadczonej w interesie ogólnym w zakresie energii; usługa ta mogłaby stać się elementem wspólnej polityki energetycznej. Stwierdzić jednak trzeba, że instancje europejskie oraz rządy krajowe czy państwa członkowskie, rozdarte między różnicami krajowymi i wspólnymi potrzebami związanymi z budową jednolitego rynku europejskiego, z trudem oswajają się z myślą o wspólnotowych usługach świadczonych w interesie ogólnym (o charakterze gospodarczym lub nie). W związku z tym pomysł europejskich usług w dziedzinie energii nie spotkał się jeszcze z pozytywnym przyjęciem ze strony decydentów politycznych. Jednakże wspólnotowe usługi świadczone w interesie ogólnym są konieczne dla dalszej integracji Europy. Usługi takie będą wyrazem solidarności europejskiej pozwalającej podjąć wyzwania stojące przed Unią. Powinno się stworzyć „wspólną europejską sieć” oraz wspólne projekty i struktury umożliwiające planowanie tego systemu i zarządzanie nim. Sieć ta powinna być zdolna do inteligentnego zarządzania i działania na wszystkich poziomach, aby zoptymalizować dostosowanie podaży do popytu ⁽⁷⁶⁾.

10.9 Energochłonne sektory przemysłu potrzebują bezpieczeństwa dostaw energii wytwarzanej z wykorzystaniem odpowiedniego europejskiego koszyka energetycznego, który nie powinien wykluczać żadnego źródła energii (węgiel, energia odnawialna, energia jądrowa) i powinien opierać się na rzeczywistej konkurencji na rynkach energii elektrycznej i gazu ziemnego, co ostatecznie powinno zapewnić rozsądne ceny dostaw energii. Należy silniej zakorzenić interesy krajowej polityki energetycznej w zintegrowanej koncepcji europejskiej, ponieważ do tej pory rynek energetyczny nie dotrzymywał kroku jednolitemu rynkowi wyrobów przemysłowych. Niezależnie od decyzji niektórych państw członkowskich o rezygnacji z energii jądrowej, zachowanie możliwości wytwarzania w Unii Europejskiej energii elektrycznej z paliw rozszczepialnych oznaczałoby także zachowanie w UE *know-how* w tej dziedzinie. Oczywiście dalsze wykorzystywanie energii jądrowej wymagałoby także zagwarantowania wysokiego poziomu bezpieczeństwa i zapewnienia dostępności dobrze wyszkolonych kadr ⁽⁷⁷⁾.

10.10 Jeżeli chodzi o rozwój ogólnounijnych norm dotyczących efektywnych energetycznie produktów, Komitet wskazuje na inicjatywy Komisji, takie jak przepisy Energy Star, których normy są obecnie wiążące w odniesieniu do przetargów publicznych na sprzęt biurowy, zharmonizowane standardy zużycia energii w budynkach oraz zwiększenie uprawnień krajowych organów regulacyjnych w dziedzinie racjonalizacji zużycia energii. EKES uważa, że instrument dobrowolnych porozumień zawieranych z krajowymi podmiotami energetycznymi spełni swą rolę, powinno się w nich jednak jasno precyzować, że w razie nieosiągnięcia celów zastosowane zostaną wiążące przepisy ⁽⁷⁸⁾.

⁽⁷⁶⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie: *Usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym: jak podzielić kompetencje między UE i państwa członkowskie?*, Dz.U. C 128 z 18.5.2010, s. 65.

⁽⁷⁷⁾ Dz.U. C 77 z 31.3.2009, s. 88, op. cit.

⁽⁷⁸⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie komunikatu Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego dotyczącego pierwszej oceny krajowych planów działania na rzecz racjonalizacji zużycia energii, wymaganych na mocy dyrektywy 2006/32/WE w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych – Wspólne postępy w racjonalizacji zużycia energii, Dz.U. C 77 z 31.3.2009, s. 54.

10.11 W tym samym kontekście Komitet uważa, że konieczna jest staranna ocena oddziaływania cen energii na uboższe gospodarstwa domowe i osoby znajdujące się w trudnej sytuacji oraz opracowanie właściwych strategii na szczeblu UE i w państwach członkowskich. Tego rodzaju gospodarstwa domowe powinny być najpoważniejszymi kandydatami do otrzymania pomocy w zakresie wprowadzania rozwiązań efektywnych energetycznie ⁽⁷⁹⁾.

10.12 EKES popiera wysiłki podejmowane, by stworzyć skuteczny transport współmodalny oraz by optymalnie wykorzystywać i połączyć w sieć różne rodzaje transportu, co doprowadzi do powstania zintegrowanego systemu transportowego i możliwie najwyższego stopnia płynności transportu ⁽⁸⁰⁾.

10.13 EKES stwierdza zależność sektora transportu od paliw kopalnych, co niesie skutki dotyczące emisji, bezpieczeństwa oraz niezależności, jeśli chodzi o zaopatrzenie w te surowce (zwłaszcza w ropę naftową), które, jak wiemy, są ograniczone. Komitet uważa, że – przy zachowaniu konkurencyjności sektora w ramach strategii „Europa 2020” – przyszłej europejskiej polityce transportowej muszą przyświecać cztery główne cele: upowszechnianie transportu niskoemisyjnego, wydajność energetyczna, bezpieczeństwo zaopatrzenia oraz niezależność w tym względzie, a także walka z przeciążeniem ruchu ⁽⁸¹⁾.

10.14 Główne wyzwania, które należy podjąć i kwestie, które należy uwzględnić w zrównoważonej polityce transportowej to: nasilenie się urbanizacji oraz oczekiwana wygoda podczas codziennych przejazdów, ochrona zdrowia publicznego związana z obniżeniem poziomu emisji zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych, zachowanie gospodarki opartej na wymianie handlowej przy uwzględnieniu konieczności obniżenia poziomu emisji, określenie jednolitych obszarów, by stworzyć faktycznie zintegrowaną politykę transportową, zrozumienie potrzeb ludności i podmiotów gospodarczych oraz zdobycie ich przychylności dla wprowadzenia nowej polityki i ugruntowania nowych postaw w zakresie mobilności ⁽⁸²⁾.

10.15 Komitet poparł także inicjatywę UE na rzecz ekologicznie czystych i energooszczędnych pojazdów i zalecił podjęcie dalszych działań. Podkreśla, że podmioty przemysłu motoryzacyjnego, producenci akumulatorów i sektor dystrybucji energii elektrycznej ostro konkurują ze sobą, by opracować najlepsze technologie po najprzystępniejszych cenach. Konkurencja ta sama w sobie jest silnym czynnikiem innowacyjności i nie należy jej ograniczać, lecz konieczne są zachęty rynkowe, aby wyraźnie zwrócić się ku następnej generacji pojazdów hybrydowych zasilanych z sieci i pojazdów elektrycznych ⁽⁸³⁾.

Bruksela, 15 marca 2011 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Staffan NILSSON

⁽⁷⁹⁾ Dz.U. C 54 z 19.2.2011, s. 1, op. cit.

⁽⁸⁰⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie europejskiej polityki transportowej w kontekście strategii lizbońskiej po 2010 r. oraz strategii na rzecz zrównoważonego rozwoju, Dz.U. C 354 z 28.12.2010, s. 23.

⁽⁸¹⁾ Dz.U. C 354 z 28.12.2010, s. 23, ibid.

⁽⁸²⁾ Dz.U. C 354 z 28.12.2010, s. 23, ibid.

⁽⁸³⁾ Zob.: opinia EKES-u w sprawie: W kierunku szerszego wdrożenia pojazdów elektrycznych, Dz.U. C 44 z 11.2.2011, s. 47.